

BENKE TAMÁS
Beszámoló a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság
2022. évi tevékenységéről

Felolvasóüléseink egész évben zavartalanul folytak. Pandula Attila elnök 2022. január 27-én tartotta évad-nyitó előadását, „A Máriássy család kegyúri temetkezései a márkusfalvi római katolikus templomban, különös tekintettel a heraldikai, társadalomtörténeti vonatkozásokra” címmel. Ezt követően, 2022. február 24-én Garami Erika, Budapest Főváros Levéltárának főlevéltárosa, „20. századi pénzrendszereink ikonográfiája” címmel tartott előadást, majd Ternováczt Bálint (ugyancsak a BFL munkatársa) „Levéltárak Szerbiában, Horvátországban és Boszniában” címmel adott elő. Az április 28-i előadást Ogoľjuk Andrej magánkutató, hadisír-gondozó, az MHGT rendes tagja tartotta, kutatómódszertani jelleggel, „Oroszországi levéltárak online felületei – kutatási lehetőségek, kiindulópontok” címmel. A 2022. május 26-i alkalommal Péri Ákos, az MHGT egyik fiatal tagja előadását hallhattuk, „Osmán rendjelek a dualista Magyarországon” címmel. A félév utolsó felolvasóülésén, 2022. június 30-án, két előadásra került sor: Bakó Bálint tagtársunk, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum muzeológusa, „Az orosz polgárháború (1917–1923) zászlói” címmel tartott előadást; majd Balogh László zászlógyűjtő – ugyancsak tagtársunk – „Zászlók a XX–XXI. századból: változások, történetek” címmel beszélt 38 éves zászlótani kutató-és gyűjtőmunkájáról.¹

Az utóbbi előadónk által alapított *Zászlómúzeum (Balogh Gyűjtemény)*, mely korábban a Budapest-Józsefvárosi Önkormányzat és a Józsefvárosi Kulturális Központ által biztosított telephelyen (1085. Budapest, József körút 68.) működött,² az önkormányzat váratlan és kedvezőtlen döntése folytán 2021. elején kénytelen volt tevékenységét beszüntetni.³ A gyűjtemény

elhelyezése, társadalmi hasznosulása így bizonytalanná vált: a Zászlómúzeum munkája nagyrészt ellehetetlenült. Végül állami beavatkozás mentette meg a gyűjteményt, amely 2021 közepén a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumba (MKVM) került. Ezen intézmény vezetője, Török Róbert segítségével (aki akkor az MHGT titkári tisztségét is betöltötte), megtörtént a több mint 6000 zászlóból álló gyűjtemény átvétele. Nagy részét (mint eddig is) raktárban őrzik, de egyes darabjait az MKVM időről-időre kiállítja. Az anyag tudományos hasznosításába az MKVM munkatársai is bekapcsolódtak.⁴ Így nem szakadt meg a Zászlómúzeum története; a gyűjtemény egyben maradt, s Balogh László 2022. május 28-án ismét megrendezte a Vexillológiai Napot, melynek immár az MKVM adott otthont. A rendezvényen az MHGT több tagja (Bakó Bálint, Gyenes László, Kovács Rudolf Zoltán) tartott előadást.⁵

Második félévi programunkat Szigeti Krisztina szeptember 29-i előadása nyitotta, „Történelem kicsit másként – Egy szerzetes, egy kápolna és a Rákosi-rendszer” címmel, melyben dr. Szigeti Remig Lajos premontrei szerzetes 1950. évi budapesti kápolna-alapításáról emlékezett meg. Október 27-én Jánokiné Újváry Zsuzsanna MHGT alelnök tartott előadást („Ráskay Lea nemzetsége a XVI. században”), majd dr. Schramek László, az MNL Pest Megyei Levéltárának igazgatója, Pest vármegye 18. századi pestisjárványainak levéltári forrásait mutatta be („Egy 18. századi járvány tanulságai ma”). A félévet dr. Tóth Zsolt: „A hadisírkutatás módszerei és eredményei”

Nem kell zászlót egetni megmenekült a Zászlómúzeum (letöltés: 2023. nov. 30.)

⁴ A gyűjtemény MKVM-beli elhelyezéséről szóló online közlemények közül három: <https://magyarmuzeumok.hu/cikk/a-magyar-kereskedelmi-es-vendeglatoipari-muzeum-fogadja-be-a-zaszlomuzeumot> (letöltés: 2023. nov. 30.); *Bakó Bálint (MKVM)*: Ma töltené be 26. évét a Zászlómúzeumba, <https://mkvm.hu/ma-toltene-be-26-ebet-a-zaszlomuzeum/> (letöltés: 2023. nov. 30.); *Nagy Orsolya (Magyar Nemzet)*: A kormány segített a Piko által megszüntetett Zászlómúzeumba <https://magyarnemzet.hu/belfold/2021/07/a-kormany-segitett-a-piko-által-megszuntetett-zaszlomuzeumon> (letöltés: 2023. nov. 30.)

⁵ A rendezvény meghívója az MHGT honlapján: <https://www.mhgt.hu/vexillologiai-nap-2022-0528/> (letöltés: 2023. nov. 30.)

¹ Az MHGT 2022. első félévi felolvasóüléseinek programja: <https://www.mhgt.hu/felevi-program-2022-0101/> (letöltés: 2023. nov. 30.)

² A régi telephely címe megtalálható az intézmény korábbi honlapján: <https://zaszlomuzeum.hu/> (letöltés: 2023. nov. 30.)

³ A számos online sajtóközlemény közül taláalomra kettőt hivatkozhatunk: szerző nélkül (Magyar Nemzet/MTI): *Megmenekült a Zászlómúzeum*, <https://magyarnemzet.hu/kultura/2021/07/megmenekult-a-zaszlomuzeum> (letöltés: 2023. nov. 30.); szerző nélkül (hvg.hu/MTI): *Nem kell zászlót egetni, megmenekült a Zászlómúzeum*, <https://hvg.hu/kultura/20210701>

című előadása zárta 2022. december 8-án. Ez az előadás az MKVM Színháztermében volt, míg az év többi felolvasóülésének a Magyar Nemzeti Múzeum Lapidáriuma adott helyet.⁶

A megelőző években az MHGT elnöksége célként tűzte ki, hogy évente egy saját rendezésű konferenciát tartson, a Társaság által művelt tudományterületek egy-egy kutatási területét bemutató; valamint a történeti segédtudományok népszerűsítésére. A 2022. október 13-án, a Nemzeti Múzeum Dísztermében tartott „*Castrum Doloris – magyarországi funerológiai kutatások társadalomtörténeti kitekintéssel*” című konferenciával, voltaképpen a 2021 őszi elhalasztott, temetkezéskultúrával kapcsolatos rendezvényt pótoltuk be. A konferenciát a múzeum részéről Tomka Gábor főigazgató-helyettes köszöntötte és Pandula Attila MHGT elnök vezette be. Az egész napos konferencia szekcióvezetői Ari Ilona, Debreczeni-Droppán Béla, Gyulai Éva és Hunyady László tagtársaink voltak. A konferencián 11 előadás hangzott el:⁷

1. Beke Margit: *Csernoch János temetési szertartása*;
2. Marosi Eszter: *Egy halál relikviái – A vezekényi csatához kapcsolódó emléktárgyak nyomán*;
3. Móczár Gábor Attila: *A Nemzeti Örökség Intézetének megváltozott szerepe korunkban*;
4. Nagy Györgyi: *„Látod-é a Halált a falra felírva, Mely rettenetül kaszáját hordozza?” – Megjegyzések a Haláltánc és a Halál diadala témákhoz egy selmebányai késő középkori sírkő kapcsán*;
5. Németh Szilvia: *A pozsonyi Szent Miklós temető síremlékei*;
6. Ogoľjuk-Berzsenyi Anett: *A szőlősgyöröki Jankovich-sírkápolna*;
7. Pandula Attila: *Thurzó (III.) Szaniszló mortuáriuma a lőcsei idősebb Szent Jakab Templomban (1625.)*;
8. Rainer Pál: *Első világháborús katonasírok Veszprémben az Alsóvárosi temetőben*;
9. Reisz T. Csaba: *„Hol sírjaink domborulnak” – a Magyar Országos Levéltár főigazgatóinak nyughelyei*;
10. Tóth Zsolt: *A hadisírkutatás segédtudományai, módszerei*;
11. Zsigmond Attila: *Az Első Világháború századik évfordulóján a Nemzeti Sírkertben emelt központi emlékmű*.

2022. május 19-én társszervezetünkkel, a *Magyar Történelmi Családok Egyesületével* tartottunk közös előadást, a Budai Polgári Casino helyiségében (1011. Budapest, Hunyadi János út 8.).⁸ Az esemény célja a két Társaság tagjai közötti ismerkedés, az együttműködés kiszélesítése érdekében folytatandó személyes párbeszéd megindítása volt. A két egyesület vezetése, a mindkét szervezetben jelenlévő működvelő családutatóknak kívánt megnyilvánulási lehetőséget biztosítani a rendezvényen – a megelőző években ugyanis, a sok

hivatásos vendég-előadó mellett, az MHGT felolvasóüléseinek programjából igencsak elszáradt az amatőr családkutató Tagtársak megszólaltatása. A rendezvény szervezője jelen sorok írója és Hegedüs Ferenc (a MTCSE Genealógiai Bizottságának tagja) volt. Az előadást védnökségét Gudenus János József (az MTCSE egyik alapítója, és az MHGT-nek is újra-alapító tagja) vállalta. Az eredmény egy estebe nyúló, rendkívül érdekes, inspiráló légkörű rendezvény volt, ahol valóban volt lehetőség beszélgetésre, ismerkedésre, de az egymás kutató- sőt alkotómunkájára, személyes hivatására, eredményeire való rácsodálkozásra is. Az eseményt a két szervező nyitotta meg, és Pandula Attila, valamint Zichy Pál egyesületi elnökök szavai rekesztették be. Ez alkalommal az MHGT tagjai részéről a következő előadások hangzottak el:

- Biró Bence: *Bethlenfalvi gróf Thurzó György nádori itineráriuma (1609–1616)*.
- Huberth Kristóf: *A Huberth (korábban Eutelhueber) család kutatása elektronikus adatbázisokban*.
- Szücs János: *Gróf Esterházy Miklós Móric emlékezete Bokod lakosai körében*.
- Tömpe László: *A kislapási és a széplaki Botka család rokonságának bizonyítása*.
- Zana Tamás: *A kecskeméti nemes Kovács család*.

Az MTCSE-tagok előadásai:

- dr. héderfajai és makfalvi Barabássy Sándor: *A visszacszerzett héderfajai udvarház felújítása*.
- boldogfai Farkas Ákos András: *Családtörténeti szócikkek menedzselése a Wikipédián*.
- szajoli Hegedüs Ferenc: *A szajoli Hegedüsök királyi adománylevelei*.
- felsőkubinyi és deménfalvi Kubinyi Jenő: *A Kubinyi család történetének kutatása*.
- dr. br. leuensterni Riedel Miklós: *Görgey Artúr vegyész munkássága*.

Minthogy Társaságunk jelvényében a II. Endre király arany függőpecsétjén lévő címet (illetve annak egy változatát) viseli, az MHGT vezetősége szükségesnek látta, hogy a Társaság 2022-ben, az Aranybulla kibocsátásának 800. évfordulójáról külön rendezvény keretében megemlékezzen. Erre a Pest Megyei Levéltár előadótermében, 2022. november 7-én került sor. Az emlékülésen Zsoldos Attila: „Az Aranybulla és története”, valamint Rácz György: „Az Aranybulla példánytörténete” című előadása hangzott el. Megnyitó beszédet a pénztárnok (mint az esemény ötletgazdája), zárszót pedig Pandula Attila elnök mondott.⁹

2022-ben az MHGT kirándulást nem szervezett. Szakmai tevékenységünkben említést érdemel még a *Falerisztikai Munkacsoport* megalakulása, ami Pandula Attila elnök kezdeményezésére és vezetése mellett, több érdeklődő tagtárs (így pl.

⁶ A 2022. második félévi program honlapunkon: <https://www.mhgt.hu/felevi-program-2022-0901/> (letöltés: 2023. nov. 30.)

⁷ A konferencia meghívója: <https://www.mhgt.hu/funerologiai-konferencia-2022-1013/> (letöltés: 2023. nov. 30.)

⁸ Meghívója: <https://www.mhgt.hu/mhgt-mtcse-eloadoest-meghivo-2022-0519/> (letöltés: 2023. nov. 30.)

⁹ Az emlékülés meghívója honlapunkon: <https://www.mhgt.hu/aranybulla-800-2022-1107/> (letöltés: 2023. nov. 30.); valamint az MNL PML híradása annak megtörténtéről: Aranybulla emlékülés az MNL Pest Megyei Levéltárban: https://mnl.gov.hu/mnl/pml/hirek/aranybulla_emlekules_az_mnl_pest_megyei_leveltaraban (letöltés: 2023. nov. 30.)

Bódy Attila Bence, Huberth Kristóf, Gyenes László, Péri Ákos (Ájbek) részvételével kezdte meg munkáját, 2022. október 24-én, a Pest Megyei Levéltár épületében. Az első találkozó címe „Az 1877-es Diákküldöttség története és annak kutatása” – a rendezvény előadója és moderátora pedig Péri Ákos tagtársunk volt.¹⁰ A *Falerisztikai Munkacsoport* havi rendszeres-üregre tervezett ülései közül a második 2022. november 21-én volt, a Társaság székhelyén (az ELTE BTK épületében). Ezt még további négy ülés követte – az utolsót 2023 nyarán tartották – melyekhez a helyszínt Gyenes László, Társaságunk titkára, szívességből biztosította. E munkacsoport kétségtelen létjogosultságát Társaságunk elnökének, a falerisztikai tárgykörben (is) meglévő tudáskincse biztosította, melynek megosztására, elsajátítására, Tagságunkban igény mutatkozott. Az összejöveteleket a résztvevők szeretnék a továbbiakban is folytatni.

A Társaság a 2022. évben is rendre megtartotta az Alapszabályban előírt négy elnökségi ülést, valamint rendes közgyűlést.

A 2022. január 19-i elnökségi ülés kezdetén megemlékeztünk elhunyt tagtársunkról, Érszegi Gézaról. A pénztárnok ismertette a 2021. évi általános tisztújítás eredményének a nyilvántartó bíróságnál való bejelentésének állását. Az elnökség megvitatta a 2021. tárgyévi NEA pályázat lezárásával kapcsolatos teendőket. A 2022. március végéig lezárandó pályázat két legfontosabb beszerzési tétele az új kétajtós könyvszekrény, valamint a videókamera volt. A Társaság tárgyi eszközeinek elhelyezése érdekében, az elnök 2021 őszén tárgyalásokat kezdett az ELTE BTK illetékeseivel, a jelenlegi székhely¹¹ használatát illető kérdések rendezésére, vagy – szükség esetén – új székhely kijelölésére az egyetemen belül. Az ülésen az elnök – a pénztárnok kérésére – engedélyezte, hogy ha a székhely-kérdésben 2022. január végéig nem születik írásbeli megállapodás, a pénztárnok levélben forduljon az egyetem illetékeseihez, azon kéréssel, hogy a könyvszekrényt a jelenlegi székhelyen helyezhessük el.

Az elnökség ezt követően a 2022. évre tervezett nagyobb rendezvények előkészítésével foglalkozott. A *Castrum Doloris* konferencia, az *MTCSE-vel közös ismerkedő rendezvény*, valamint az *Aranybulla 800* emlékülés terve, egyaránt szóba került. Különös figyelmet érdemel, hogy az elnökség már ekkor foglalkozott az MHGT meg- és újjáalakulásának 140. (illetve 40.) évfordulójával kapcsolatos megemlékezések tervével. Elnök úr a 2022–2023. éveken átívelő rendezvényesorozatot javasolt, mely egy 2022. őszi konferenciával (vagy emléküléssel) kezdődött volna, és egy 2023. évi, nagyobb szabású konferenciával zárult volna. Tervét azzal indokolta, hogy az eredeti (1883. évi) megalakulás előtt is már egy évvel (1882-ben) megindult a szervezőmunka, és az informálisan 1983-ra, tehát a megalakulás 100. évfordulójára időzíteni szándékolt

újjáalakulást is megelőzte egy nagyjából két éves, „illegális” szervezkedési periódus.¹² Kókényessy Szilárd alelnök felvetésére, élénk eszmecsere alakult ki arról, vajon valóban *újjáalakult-e* az 1980-as években (előbb a Magyar Történelmi Társulat szakosztályaként, majd az 1989. május 29-i alakuló közgyűléssel önálló jogi személyiségként) az MHGT, vagy pedig működése valamilyen formában *folytonosnak* tekinthető, az 1950-es évek után is? Az alelnök szerint fontos volna, hogy az eredeti, 1883. évi alapítással való *folytonosságot* hangsúlyozza az egyesület. Az ülésen elhangzott, történeti jellegű tényadatok és visszaemlékező megjegyzések értelmében világos, hogy az 1951. február 27-i közgyűlést követően (mely az MHGT feloszlását, politikai és gazdasági nyomásra kimondta), a Társaság jogi értelemben *megszűnt*, és ezt az *újjáalakult* Társaság, 1989. évi alapszabályában (2. §.: *A Társaság tevékenysége és célja*), mint a „*tevékenység szüneteltetését*” értékelte. (Ugyanez szerepel a későbbi és jelenlegi Alapszabályaink preambulumban is.)

Az újjáalakult MHGT mindenkor félreérthetetlenül nyilvánította, hogy jogutódja az 1883-ban alakult szervezetnek, tehát a *jogfolytonosság* elve szerint gyakorolja tevékenységét; úgy, mint valóságos és kétségbenvonhatatlan, *eszméileg folytonos és egyedüli megfelelője* az 1883. évben alapított Társaságnak. A Társaságra a társadalom (beleértve a bel- és külföldi szakembereket, szaktársulatokat) is úgy tekint, mint 1883. évi alapítású szervezetre, ezt senki sem vonja kétségbe; saját magunk is ezt valljuk, és az 1883. évi célkitűzésekhez ragaszkodunk.

A Társaság lehetséges jubileumi rendezvényeit illetően az elnökség abban maradt, hogy 2022. második felében csak kisebb megemlékezésre (például a témába vágó felolvasóülésre, esetleg online kiállításra) van lehetőség, és a fő rendezvényt, azaz konferenciát, 2023-ban kellene megtartani.

A Társaság múltjára emlékezve, elnök úr jelezte, hogy az MHGT korábbi kiváló pénztárnoka és tagja, dr. Tellér Tivadarné, elküldte neki a Társaság egykori zászlaját, melyet az újjáalakulás időszakában még Gömbös Tamás egykori (kooptált) alelnök, a Társaság alapító tagja készíttetett. Az elnökség az adományozott zászlót hálás szívvel megköszönte, megjegyezvén, hogy azt a leendő új székhelyen kell elhelyezni és megőrizni.

„*Az MHGT kiadói tevékenysége*” című napirendi pontban, az elnökség a pénztárnok két előterjesztését tárgyalta, az MHGT folyóirat- és könyvkiadói tevékenységének felújításával kapcsolatban. Különbféle érvekkel és helyzetértékeléssel kiegészített előterjesztésében a pénztárnok megállapította, hogy az MHGT a Turul folyóirat fölött szinte semmilyen ellenőrzést sem gyakorol, a szerkesztőbizottság – melynek elnök úr is tagja – már évek óta nem tartott ülést. Az előterjesztő abszurdnak, tarthatatlannak vélte, hogy a Társaság *de facto* nem

10 Az alakuló ülés meghívója honlapunkon: <https://www.mhgt.hu/falerisztikai-workshop-2022-1024/> (letöltés: 2023. nov. 30.)

11 H-1088. Budapest, Múzeum körút 6–8., 1. emelet 156. ajtó.

12 Az évforduló meghatározásának (év-számításának) kérdésével, 2021-es beszámolóinkban foglalkoztunk: *Benke Tamás*: Beszámoló a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság 2021. évi tevékenységéről. Turul 95. (2022) 185–186.

kiadója a saját folyóiratának. Az elmúlt csaknem 30 évben a Társaság, még a számára eleve szerencsétlen kiinduló helyzethez képest is kiszorult a folyóirathoz fűződő jogok gyakorlásából. Ezután a lap jogi helyzetéről, a vonatkozó megállapodásokról, megtehető lépésekről esett szó. Az előterjesztő erélyesen követelte, hogy az elnökség – távlati célkitűzésként – határozatban deklarálja, hogy a Turul feletti mindennemű kiadói és egyéb jogot vissza akar szerezni, és hogy ennek – bizonyára hosszadalmas és nehéz – előkészítésére, a vonatkozó tárgyalásokra, a megfelelő elnökségi tagokat kérje fel.

Az elnökség további tagjai, az előterjesztővel több ponton nem értettek egyet, így az elnökség nem hozott határozatot arról, hogy a Turul folyóirat feletti jogokat vissza kívánna szerezni. A kérdést finoman, az eddig alkalmazott, ún. *kultúr-diplomáciai eszközökkel* kívánják újratárgyalni, rendezni.

Az elnökség állásfoglalására regálva, az előterjesztő tagtárs kifejtette: az elmúlt három évtizedben bizonyossá vált, hogy az említett, ún. *kultúr-diplomáciai eszközökkel*, érdemi eredményt nem lehet elérni. Szerinte a korábbi tárgyalófelek informális viszonyrendszerre kizárja, hogy érdemi előnyt ki tudjanak harcolni az MHGT számára. Olyan egyéneket kell az MHGT részéről a tárgyalási folyamatba bevonni, akik nincsenek informális függő viszonyban a további tárgyalófelekkel, és ezért gyökeres változást képesek elérni, az MHGT javára. Az elnökség által javasolt „újratárgyalás” kapcsán az előterjesztő megjegyezte, hogy a Turul körül fennálló, jelenlegi (helyel-közzel csak papiroson létező) szervezeti struktúra – különös tekintettel a szerkesztőbizottságra – eleve a három társult szervezet közös joggyakorlatát hivatott szavatolni; ezáltal mintegy bebetonozva a *status quo*-t. Így a három szervezet között 1992. május 31-én kötött megállapodáshoz, valamint az azt követő részletszabályozásokhoz való visszatérés, érdemi előrelépést nem hozna. Hiszen ez egy olyan *kiindulóponthoz* való visszatérés lenne, amelyből épphogy csak a *jelen helyzetig* lehetett eljutni. Megjegyezte, hogy még a második világháború után is, amikor a folyóirat szinte csakis külső (állami) támogatásból, az Országos Levéltár szerkesztésében jelent meg (ráadásul a végén már nem is Turul név alatt), mindvégig az „MHGT közlönye” maradt. Senkinek sem jutott eszébe akkor, még névlegesen sem, kétségbe vonni az MHGT kizárólagos jogát, ehhez a folyóirathoz.

A Társaság könyvkiadói tevékenységére vonatkozó előterjesztésről rövidebben esett szó. Az előterjesztő az elnök segítségét kérte, egy MHGT által kiadandó genealógiai kézirat kapcsán, melyet az MHGT egykori tagja (az alapító br. Nyáry Albert fia), nyáregyházi br. Nyáry Pál írt, saját családja történetéről. E mű kiadásáról kellene tárgyalni az MHGT részéről a kézirat tulajdonosával. (A kézirat magántulajdonban van.) Az előterjesztő – a kézirat átvizsgálása alapján – kijelentette, hogy kész monográfiáról van szó, mely kifejezetten adatgazdag, pontos, tudományos szempontból is érdekes (tekintettel a család 19. századi történelmi szereplésére). Az előterjesztő hasznosnak tartaná, ha ezt a monográfiát az MHGT adhatná ki; megfelelő életrajzzal, kísértő tanulmánnyal, bibliográfiával, illusztrációkkal, okmány-szövegekkel és -regesztákkal, stb., kiegészítve. A kiadásra való előkészítést egyik

tudományos pályára készülő tagtársunk is el tudná végezni, akinek ez a munka hasznos referencia lehetne. E munka kiadásával az MHGT egyúttal – lehetőség szerint – átvehetné, feleleveníthetné a korábban a Tiszántúli Történetész Társaság által kiadott „*Régi magyar családok*” könyvsorozatot is.¹³ Az előterjesztő különösen fontosnak és jelkép-értékűnek tartaná, hogyha az MHGT adná ki a fent említett művet. Ugyanis br. Nyáry Pál a kéziratot 1950 tavaszán zárta le, vagyis pontosan abban az időszakban, amikor a genealógia művelése és az MHGT működése elé akadályok tornyosultak. Ily módon, hogyha ez volna az MHGT újrainduló, szisztematikus kiadói tevékenységének első kiadványa (leszámitva az újjáalakulást követő, korábbi próbálkozásokat), azzal mintegy elégtételt adhatnánk a szerzőnek, és az MHGT-nek is, az elnyomatás évtizedei után. Az elnök vállalta, hogy a kézirat tulajdonosával folytatandó, a kiadásra vonatkozó tárgyalásokon, hajlandó személyesen részt venni. Az elnökség röviden foglalkozott azzal, milyen témájú könyveket adhatna ki a Társaság, és hogyan lehetne ezt finanszírozni.

Az „Egyéb ügyek” napirendi pontban, az elnökség számos kérdéssel foglalkozott. Döntés született arról, hogy az MHGT társrendezője lesz a modern magyar kítüntetési-rendszer létrehozásának 100. évfordulója alkalmából szervezendő konferenciának.¹⁴ Ogojuk-Berzsenyi Anett főtitkár jelezte, hogy az MHGT történeti segédtudományi blogot kíván indítani, mely rövid, érdekes híreket, módszertani tanácsokat, kutatás során fellelt érdekességeket osztana meg, népszerű stílusban, a nagyközönséggel.¹⁵ Szó volt a Társaság (MNL OL-ban elhelyezett) levéltárának jogi státuszát rendezendő szerződés, továbbá a Szlovák Genealógiai és Heraldikai Társasággal (SGHS), valamint a Magyar Nemzeti Múzeummal kötendő együttműködési (teremhasználati) megállapodások előkészítéséről is. A Webes Munkacsoport munkaanyagai részére 100 GB méretű felhő-tárhely előfizetését engedélyezte az elnökség. Szóba került a tagdíj-emelés ügye is; ezzel kapcsolatban online kérdőív készítését határozta el az elnökség. Több Tagtársunk emelt tagdíj fizetésével támogatta a Társaságot, valamint egyéb adományok is érkeztek, amelyekért az elnökség köszönetet mondott. Sor került két tagfelvételre és egy kilépést is tudomásul vett a vezetőség.

A 2022. április 6-i elnökségi ülés intézkedett a 2022. évi rendes közgyűlés összehívásáról, melynek lehetséges helyszínéül az MNL Pest Megyei Levéltárának konferenciatermét jelölte ki, felkérve az illetékes tagokat a szükséges szervezőmunka elvégzésére. A közgyűlés napirendjére az elnökség az (évek óta húzódó) Alapszabály-módosítást is felvette. Az elnökség ismét tárgyalta a 2022. évre tervezett rendezvényekről

13 A Tiszántúli Történetész Társaságot a nyilvántartó Debreceni Törvényszék 2020. november 23-án kelt végzésével megszüntette, így az mlített könyvsorozat további kiadása a Társaságtól nem várható.

14 Erre 2023. szeptember 25-én került sor; meghívója honlapunkon olvasható: <https://www.mhgt.hu/magyar-erdemrend-konferencia-2023-0925/> (letöltés: 2023. nov. 30.)

15 Sajnos azonban azóta sem akadt elegendő számú írás, a blog tényleges megindításához.

és a székhely-kérdésről. Utóbbi tekintetében az elnökség úgy határozott, hogy a lehető leghamarabb, testületileg megtekinteni az ELTE BTK épületében lévő, székhelyként szóba jöhető helyiségeket. A terepszemle megszervezésével az elnököt és pénztárnokot bízták meg. Az Aranybulla-emlékülés előadóiul Rác György tagtársunkat, és Zsoldos Attilát javasolták, akiknek felkérését a főtitkár és pénztárnok vállalta. E díszelőadást is a Pest Megyei Levéltárban tervezte megtartani az elnökség. Az MHGT–MTCSE ismerkedő rendezvény cél dátumául 2022. május 19-ét fogadta el; a szervezést az MHGT részéről a pénztárnokra bízta. Az elnökség áttekintette a 2021. és 2022. évi NEA pályázatok végrehajtását is. Ismét számos adományt kapott az egyesület, melyekért az elnökség határozatilag köszönetet mondott, és tagsági ügyekben is döntött. Kökényessy alelnök pedig beszámolt azon informális találkozóról, melyen arról tanácskoztak, hogy az MHGT-nek milyen stratégiát lehetne követnie a következő években. A megbeszélésen részt vett Gyenes László titkár, Kökényessy Szilárd alelnök, Péntekné Unghváry Mária (korábbi pénztárnok), Szeidlé dr. Németh Mariann felügyelőbizottsági tag és Török Róbert titkár; mindannyian az MHGT rendes tagjai. Az elnök megköszönte a problémafelvető konzultációt (amelynek megállapításait, a mondott alelnök, a későbbiekben írásban is benyújtotta az elnökségnek).

A május 13-i ülés elején a közgyűlés előkészítésével foglalkozott az elnökség. A pénztárnok előterjesztette a Társaság 2022. évi költségvetési tervét. Ehhez kapcsolódva, az internetes kérdőívre tagtársainktól beérkezett válaszok átvizsgálása után, az elnökség úgy határozott, hogy a tagdíj 3000 forintra emelését fogja a közgyűlésnek indítványozni. Ezt követően az elnökség áttekintette az Alapszabály-módosítás előkészületeit, és felkérte a pénztárnokot, hogy az elnökség most megvitatott, valamint a 2021. évben már meghatározott álláspontja szerint, készítse el a végleges Alapszabály-módosítási tervezetet. A Magyar Nemzeti Múzeummal kötendő együttműködési megállapodás szövegét részletesen megvitatta az elnökség, és módosítási javaslatait megfogalmazva, felkérte az elnököt és Szeidlé dr. Németh Mariann felügyelőbizottsági tagot, hogy egyeztessenek a Múzeum jogi képviselőjével, a megállapodás véglegesítéséről, és mindent kövessenek el annak mielőbbi megkötése érdekében.¹⁶

Az elnökség ezután áttért a székhely ügyére. A korábban tervezett egyetemi terem-kereső terepszemlére végül nem került sor. A székhely kérdése ilyenformán továbbra is rendezetlen maradt. A tárgyalási folyamatban (az előző elnökségi ülésen történt felkérés szerint) hivatalból résztvevő pénztárnok összekülönbözött az egyetem illetékeseivel, ami az elnökség rosszallását és (a pénztárnokot illető) elhatárolódó nyilatkozatát vonta maga után. A pénztárnok az ülésen röviden vázolta a kialakult helyzetet, és az elnökségtől bocsánatot kért, a tárgyalás során elkövetett hibájáért (jelesül: a tárgyalópartnerekkel szembeni udvariatlanságáért). Az elnökség a kérdésben folytatandó további tárgyalásokra, az elnököt jogosította.

16 Erre azért volt szükség, hogy a Társaság előadás-sorozatának továbbra is (tehát a 2022-es év további szakában is) a Múzeum lehessen a helyszíne.

A pénztárnok jelezte, hogy az ügyet illető tényszerű megállapításait, a bizonyító okmányokkal és a kérdéskört teljes terjedelmében megvilágító 38 kérdőponttal egyetemben, a későbbiekben összeállítja, és megfontolásra az elnökség elé tárja.

A tagsági ügyek és adományok áttekintését követően, az elnökség a küszöbön álló MHGT–MTCSE ismerkedő rendezvénnyel foglalkozván, határozatban köszönte meg Gudenus János tagtársunknak, hogy a rendezvény védnökségét vállalta, valamint Hegedüs Ferenc tagtársunknak, szervezőmunkáját. A pénztárnok által előterjesztett vázlatos jelkép-tervezet kapcsán, az elnökség úgy határozott, hogy 2022 őszén külön elnökségi ülésen foglalkozik a Társaság jelképei és kitüntetései ügyével.¹⁷ A pénztárnok előterjesztette az általa összeállított jegyzőkönyv-írási útmutatót, a testületi ülési jegyzőkönyvek írásának elősegítésére. Sürgette a hiányzó jegyzőkönyvek pótlását. Végül a közelmúltban elhunyt kiváló heraldikus tagtársunkra, Nyulásziné Straub Évára emlékezett az elnökség; továbbá a tervezett funerológiai konferencia egyes szervezési kérdéseit vitatta meg.

Az év utolsó elnökségi ülése október 26-án volt. Ennek úgyzólván egyedüli témája a 2023. tárgyevi Nemzeti Együttműködési Alap (NEA) pályázat előkészítése volt. A pályázat a Társaság jubileumi emlékkonferenciájának költségeit, új kameraállvány és szakkönyvek beszerzését, valamint a könyvelő munkadíját tartalmazta. Ismét sor került tagfelvételre és röviden szóba került a székhely ügye is. Az elnökség fontolgatta a Társaság jelképeivel és kitüntetéseivel foglalkozó ülés előkészítésének és időpontjának lehetőségeit. A Társaság vezetése utólagosan jóváhagyta Magyar Nemzeti Múzeummal (2022. június 7-én), valamint a Magyar Családtörténet-kutató Egyesülettel (2022. július 6-án) megkötött együttműködési megállapodásokat. A pénztárnok felhívta az elnökség figyelmét, hogy Szeidlé dr. Németh Mariann tájékoztatását, a Turul folyóirat ügyében, a nyár folyamán folytatott tárgyalásaival kapcsolatban, az elnökségnek meg kell hallgatnia – lehetőleg a következő ülésen. Az ülés végén az elnök felolvasta a közelmúltban elhunyt II. Erzsébet angol királynőről szóló, megemlékező sorait.

Az elnökségi ülésekkel ellentétben, melyeket kizárólagosan online formában tartottunk, a 2022. évi rendes közgyűlésre személyes jelenléttel került sor, 2022. május 24-én, az MNL Pest Megyei Levéltárának földszinti, új konferenciatermében. Az ülés elején Schramek László, a levéltár igazgatója köszöntötte a megjelenteket. A közgyűlés, Pandula Attila egyesületi elnök levezető elnöklése alatt folyt. Az elnök, a 2021. évről szóló beszámolójában, felemlítette a világhírványnak a Társaság életére gyakorolt hatásait, és az elmúlt hónapok eredményei közül kiemelte a Magyar Nemzeti Levéltárral, a Magyar Nemzeti Múzeummal, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeummal, a Magyar Családtörténet-kutató Egyesülettel s a Szlovák Genealógiai és Heraldikai Társasággal folytatott együttműködési tárgyalásokat, valamint a

17 Ezen dedikált ülésre azonban, az elnökség más ügyekkel terheltetvén, sem akkor, sem azóta, nem került még sor.

további nemzetközi kapcsolatokat (melyeket az elnök a szlovák és osztrák falerisztikai társaságokkal ápol). Az elnök beszámolt a Nemzeti Címerbizottság munkájáról is.

Ezt követően a pénztárnok ismertette a 2021. tárgyévi pénzügyi beszámolót, valamint a 2022. évi költségvetési tervet. A költségvetésben tartalék elkülönítését javasolta, a 2012–2013. évi beszámolókat pótlásának esetleges könyvelési többletköltségének fedezésére. Ennek oka, hogy 2022. május 12-én a nyilvántartó bíróságtól hiánypótló végzést kapott a Társaság, mivel a 2012. és 2013. tárgyévekre vonatkozó egyszerűsített beszámolóját korábban elmulasztotta letétbe helyezni.¹⁸ A pénztárnok jelezte, hogy mindent el fog követni annak érdekében, hogy a hiánypótlási felszólításnak az egyesület határidőn belül eleget tegyen.¹⁹ A közgyűlés elfogadta a pénztárnok által előterjesztett 2022. évi költségvetést, beleértve a 2012–2013. tárgyévi beszámoló elkészítésével kapcsolatos tartalékokat is. A 2021. és 2022. évben, tagtársainktól beérkezett adományokat, a közgyűlés jegyzőkönyvileg köszönte meg.

A Felügyelőbizottság (FB) beszámolóját Szeidlne dr. Németh Mariann FB tag ismertette. Egyes 2021. évi jegyzőkönyvek hitelesítési hiányosságától eltekintve, a FB a Társaság előző évi működését és gazdálkodását jogszerűnek találta. Dr. Szeidlne dr. megjegyezte, hogy a Társaság Alapszabályának 6. §. 6.3 (1) bekezdése szerint, szükséges volna a Társaság úgynevezett *jogi érdekeit* meghatározni, ami korábban nem történt meg. A Társaság érdekeinek megóvásához (ami felett a FB őrködik) szükséges volna ezen érdekek, célkitűzések szabatos, írásbeli meghatározása. Kiemelte, hogy az MHGT levéltári anyaga hollétének, és az őrzés/átadás jogcímének felderítése – mely az elnökség feladata lett volna – nem történt meg; holott ez az iratanyag a Társaság elidegeníthetetlen vagyonát képezi, így helyzetének rendezése a Társaság elsőrendű érdeke. Javasolta, hogy az MHGT vezetősége egyeztessen a Magyar Nemzeti Levéltárral a kérdésben, és kössön az iratok jogi státuszát illetően új megállapodást a Levéltárral.²⁰ A közgyűlés a Felügyelőbizottság beszámolóját elfogadta.

Ezután a közgyűlés legfőbb tárgyára, a Társaság Alapszabályának módosítására tért át. Az erre vonatkozó elnökségi előterjesztést az elnök felszólalása vezette be. Kifejtette, hogy a Társaság jelképeire vonatkozó Alapszabály-mellékletet, az előterjesztett módosító indítvány nem tartalmazza. A Társaság jelképeire vonatkozó tervezetet ugyanis az elnökség nem készítette el; így ennek megvitatására, elfogadására, ezúttal nem kerülhet sor. Ezt követően dr. Szigeti Krisztina

18 Ez a kettővel ezelőtti pénztárnok, dr. Fülep Tímea hivatali idejét érinti; elsősorban neki kellett volna arról gondoskodni, hogy a 2012–2013. évi beszámolókat megfelelően elkészítsék és leadják.

19 Ezt sikerült elérni, anélkül, hogy az könyvelési többletköltséget eredményezett volna. A beszámolókat a pénztárnok állította össze és nyújtotta be, egy könyvelő hozzátartozója segítségével.

20 Állítása szerint, az 1951 előtti iratanyag levéltárba kerülésének jogcíme „felelős őrzés” volt. Azonban az új Polgári Törvénykönyv megszüntette a felelős őrzés jogintézményét. Emiatt tehát meg kellene vizsgálni, hogy a Levéltár milyen jogcímen őrzi az MHGT iratanyagát, és egyáltalán hol tárolják.

tagtársunk tételesen ismertette az Alapszabály-módosítási indítványt. Az ismertetést rövid vita követte; ezután a közgyűlés résztvevői egyetértettek abban, hogy az Alapszabály-módosítási indítvány megfelelő, ám a preambulumban benne kell maradnia az új (2013. évi) Polgári Törvénykönyvre vonatkozó szövegrészletnek. Ezzel az apró változtatással együtt, a közgyűlés egyhangúlag elfogadta az Alapszabály-módosítást.²¹

A Társaság jelképeinek és elismeréseinek (régóta húzóadó) megalkotása tárgyában, a jelenlévők külön közgyűlés tartását határozták el. Felhívták az elnökséget, hogy a Társaság jelképeinek és elismeréseinek megalkotására vonatkozó, írásbeli javaslatát, 2022. december 31-éig, terjessze elő.

Ezt követően a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta az elnökség indítványát, az MHGT éves tagdíjának 3000 forint/fő/év összegre történő felemeléséről. (Az új tagdíj 2023. január 1-jétől érvényes.)²²

A Közgyűlés végén (az „Egyéb ügyek” napirendi pontban) Szeidlne dr. Németh Mariann kért szót, s kifejtette, hogy a Turul folyóirat kapcsán, tárgyalásokat tartana szükségesnek. Tudomása szerint, formailag három szervezet közösen adja ki a Turult. Kérdéses, hol van a kiadásból származó, és az MHGT-t megillető pénz? Jelezte, hogy érdeklődésére nem kapott korrekt elszámolást, tájékoztatást arról, hogy hol van, és mennyi a Turul értékesítési bevételéből, az MHGT-t megillető rész? Javasolta, hogy ez ügyben a Társaság érdeklődjön a társkiadó szervezeteknél, illetve kérje fel őket, hogy számoljanak el a Turul körüli pénzügyeket illetően. Dr. Szeidlne dr. tagtársunk, felszólalása végén felajánlotta, hogy ő, jogász lévén, hajlandó volna a Társaság érdekeit (önkéntesként, térítésmentesen) képviselni ebben az ügyben. Az elnök és a pénztárnok, valamint további felszólalók is jelezték, hogy a folyóirat ügyeire kellő rálátásuk nincs. Az elnök, mint szerkesztőbizottsági tag, megjegyezte, hogy a folyóirattal kapcsolatos felvetéseit, kérdéseit, az utóbbi időben nem méltatták figyelemre. Szóba került a folyóirattal kapcsolatos 1992. évi megállapodás is, melyről elnök úr kijelentette, hogy az az MHGT-re nézve, oktrojált jellegű. A pénztárnok, az elnök megállapításait megerősítve jelezte, hogy a folyóiratot övező jogi- és érdek-komplexum nehezen átláthatónak tűnik számára, így a kérdésben korrekt tájékoztatást nem tud nyújtani. Javasolta, hogy a közgyűlés hatalmazza fel Szeidlne dr. Németh Mariannt, hogy a Turul kiadásában jelenleg érintett két másik szervezet illetékeseivel felvegye a kapcsolatot, átvizsgálja az 1992 óta a kérdésben született, különféle jogi megállapodásokat, és az alapján tárgyaljon a lap jogi státuszáról és anyagi körülményeiről. A közgyűlés ezután megbízta és meghatalmazta Szeidlne dr. Németh Mariannt a Turul ügyében való tárgyalásra, illetve ezen tárgyalások folyamán az MHGT teljes körű jogi képviseletére.²³ Végül a soron következő konferenciáról tárgyalt a közgyűlés.

21 Az Alapszabály hatályos szövege az MHGT honlapján, az *Egyesület/Szabályzatok* menüpontban megtalálható: <https://www.mhgt.hu/szabalyzatok/> 22 12./2022.(05.24.) számú közgyűlési határozat.

23 Az erre vonatkozó 13./2022. (05.24.) számú közgyűlési határozat teljes szövege: „A Közgyűlés megbízta és meghatalmazta dr. Szeidlne dr. Németh

A közgyűlés egyhangú határozattal az MHGT jubileumi évének nyilvánította a 2023. évet, amikor is a Társaság megalakulásának 140., valamint újjáalakulásának 40. évfordulója alkalmából, emlékkonferencia tartandó, a Magyar Nemzeti Múzeumban.²⁴

A Társaság rendes tagjainak létszáma 2022. január 1-én 165 fő volt, ez az év végére 167-re változott (2022. december 11-i állapot). A tiszteletbeli tagok létszáma mindvégig egy fő volt; pártoló tagunk nincs. Az év folyamán három tagtársunk hunyt el (Érszegi Géza, Joó Csaba és Nyulásziné Straub Éva). Sajnos elmondható, hogy a korábbi (világjárványt megelőző) években Társaságunk iránt megnyilvánult élénkebb érdeklődés, belépési hullám, immár lecsengett, taglétszámunk gyakorlatilag stagnál.

A Társaság vagyoni helyzete továbbra is stabil. A 2021. tárgyévi NEA pályázat keretében megnyert 500 ezer forintos támogatást, nagyrészt 2022-ben használtuk fel, elsősorban a könyvtárunk elhelyezésére való könyvszekrény, valamint videókamera beszerzésére. A 2022. tárgyévi NEA pályázaton, „vigaszágon” részünkre megítélt 150 ezer forintból, a könyvelői munkadíjat, valamint a videók készítéséhez SD-kártyák és 4TB-os merevlemez beszerzését fedeztük, emellett négy művet is beszereztünk könyvtárunknak.²⁵ A két (2021–2022. évi) NEA-pályázaton nyert, aránylag (azaz: éves bevételeinkhez képest) nagy összeg (összesen 650 ezer forint) elköltése a 2022. évi költségvetésben jelentős kiadási tételeket eredményezett, de gazdálkodásunk 2022. évi eredménye még így is pozitív (+28 ezer forint) volt. 2022-ben minden eddiginél több, összesen 74 984 forint SZJA 1%-felajánlásban részesültünk. Ugyancsak minden korábbinál több pénzádományt kaptunk tagtársainktól, akiknek nagylelkű áldozatvállalását,

üléseink jegyzőkönyveiben, köszönetünk kifejezésével, megörökítettük. 2022-ben hét tagtársunk, összesen 66 431 forintot kitevő adománnyal járult hozzá Társaságunk működéséhez.

Az állandó könyvadományozások, valamint vásárlások révén, könyvtárunk állománya 2022-ben is stabilan gyarapodott. A könyvek méltó elhelyezése, leltározása azonban a következő évek feladata. 2020-ban alakult *Webes Munkacsoportunk* a 2022. év összes eseményéről videófelvételt készített, amihez nagy segítséget nyújtott a 2022. márciusában beszerzett új kamera. A videók feldolgozása és közzététele azonban továbbra is lassan haladt. Honlapunkat²⁶ folyamatosan karbantartottuk, és minden hírt, meghívót közzé tettünk rajta (ahogy Facebook oldalunkon²⁷ is), valamint megkezdtük a (2018 utáni) testületi ülések jegyzőkönyveinek anonimizálását is, későbbi közzétételükhöz. A Társaság történetéről szóló ismertető füzet sajnos 2022-ben sem készült el. A 2023-as jubileumi év kutatásai feltehetően e terv révbe jutását elő fogják segíteni.

Összegezvén a 2022-es év eredményeit, elmondhatjuk, hogy a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság rendezvény-szervező aktivitása, az előző évekhez képest nőtt (illetve helyreállt), amit a felolvasóülések hiánytalan megtartása mellett a *Castrum Doloris* konferencia, az *Aranybulla 800* emlékülés és az *MTCSE-vel közös előadást* bizonyít. Az Alapszabály-módosítás és tagdíj-emelés fontos és régóta halogatott adminisztratív előrelépés volt. A Turul folyóirat visszaszerzésére irányuló törekvések is új lendületet vettek. A fentiekben érintett, további távlati célkitűzések közül, a székhely-ügy rendezése, a (könyv)kiadói tevékenység felújítása, valamint a Társaságon belüli tudományos (kutatási) tevékenység megindítása, 2022-ben sem valósult meg. Ezek közül legégetőbb egyértelműen a székhely-probléma.

Mariann, az MHGT rendes tagját, a TURUL ügyében való tárgyalásra, illetve ezen tárgyalások folyamán az MHGT teljes körű jogi képviselőtére. A megbízás eredményeként, dr. Szeidlé dr. Németh Mariann jogosult a TURUL folyóirat kiadásában érdekelt szervezetektől és személyektől, teljes körű pénzügyi elszámolást igényelni. Továbbá jogosult a TURUL folyóiratot érintő jogi megállapodások teljes körű megismerésére és átvizsgálására, aminek érdekében, a vonatkozó okmányokat, ugyancsak teljeskörűen igényelheti, a TURUL folyóirat kiadásában érdekelt szervezetektől és személyektől. Ezen megbízásról és meghatalmazásról, az MHGT elnöke állítson ki írásbeli meghatalmazást, több eredeti példányban. Ezen ügyben dr. Szeidlé dr. Németh Mariann a Társaság jogi képviselőtét térítésmentesen végzi.”

24 A határozat sorszáma: 14./2022.(05.24.). A mondott konferencia 2023. október 9-én volt, a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának Nagyolvasójában. Meghívója honlapunkon: <https://www.mhgt.hu/jubileumi-konferencia-2023-1009/> (letöltés: 2023. nov. 30.)

25 E pályázat végrehajtása is részben a következő, azaz 2023. évre toldott át.

26 Az MHGT honlapja: <https://www.mhgt.hu/>

27 Az MHGT Facebook oldala: <https://www.facebook.com/mhgt1883>